

Representantforslag nr. 108

(2008–2009)

fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten og Hans Olav Syversen

Dokument nr. 8:108 (2008–2009)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Dagfinn Høybråten og Hans Olav Syversen om å utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet som et supplement til brutto nasjonalprodukt for å sikre et bedre samsvar mellom politikken og det som gir innbyggerne høy livskvalitet

Til Stortinget

BAKGRUNN

Forslagsstillerne viser til Robert Kennedys tale til Universitetet i Kansas i 1968:

"Brutto nasjonalprodukt måler luftforurensning, sigarettreklame og (...) ødeleggelsen av Redwood-skogen. Det tar ikke med våre barns helse, kvaliteten på deres utdanning eller deres glede over lek, (...) poesienes skjønnhet eller styrken i våre ekteskap. Det måler med andre ord alt, bortsett fra det som gjør livet verdt å leve."

Kennedy har et poeng. Likevel har vi fortsatt brutto nasjonalprodukt (BNP) som det viktigste målet for samfunnsutviklingen.

Forslagsstillerne mener at det er et paradoks at selv om Norge har blitt mye rikere målt i BNP siden 1950, har vi ikke blitt noe særlig lykkeligere, om vi skal tro forskerne. Folk i rike land er gjennomsnittlig lykkeligere enn folk i fattige land, men forskning viser at inntektsøkning ut over det nivået rike land nådde på 1950–60-tallet, ikke gir særlig mer lykke. Rike mennesker er gjennomsnittlig lykkeligere enn fattige mennesker, men så snart man har nok penger til mat, klær og hus, så begynner hver ekstra krone å bety mindre og mindre. Årsaken er kanskje at velstand er et relativt begrep. Vi sammenlikner oss med naboen.

Forskning tyder på at det som gjør oss lykkelige ikke først og fremst er penger eller ting, men snarere familie og venner og det å ha arbeid. Gleden består i å bety noe for andre, å være sammen – i hjemmet, på arbeidsplassen og blant venner. Vi skal fortsatt ha et mål om størst mulig verdiskaping for å finansiere velferd, skape arbeidsplasser og gi den enkelte mulighet til selvrealisering og økonomisk handlefrihet. Men det betyr ikke at vi ikke også bør utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet. Det er viktig å bli minnet om at økonomisk vekst er et virkemiddel, ikke et mål i seg selv. Som Kennedy var inne på, målet om vekst i økonomien alene tar ikke med mange av de andre tingene som gjør oss lykkelige. Økonomisk vekst kan også innebære forhold som gjør oss ulykkelige, slik som kjøpepress og forurensning. Samtidig kan det i mange tilfeller være slik at et bredere fokus på livskvalitet og hele menneskets behov, som gir tryggere og lykkeligere innbyggere, kan gi mer velfungerende samfunn og dermed også høyere verdiskaping.

Forskning viser for eksempel at et aktivt frivillig organisasjonsliv der den enkelte får bidra med sine ressurser, er avgjørende for samfunnets sosiale kapital og tilliten mellom folk, og gir lavere kriminalitet, bedre helse og utdanning, høyere verdiskaping og mer trivsel og livskvalitet. Forskning viser at dersom man er ensom og røyker, er det vanskelig å si hva som vil øke forventet levealder mest – å kutte røyken eller å bli med i en klubb eller forening. Hvis man måtte velge mellom 10 pst. flere politimenn og -kvinner eller 10 pst. flere innbyggere som kjente naboenes fornavn, er det sistnevnte alternativ som er mest kriminalitetsforebyggende.

Økonomiprofessor Richard Layard ved London School of Economics oppfordret derfor i 2005 myndighetene til å måle borgernes livskvalitet. Lederen for det konservative partiet i Storbritannia, David Ca-

meron, har gjort dette til en av sine hovedsaker. EU og OECD har startet et arbeid med å finne indikatorer for livskvalitet, og Frankrikes president Nicolas Sarkozy har satt ned en kommisjon for å se på dette. Forslagsstillerne mener at vi også i Norge bør tenke nytt og utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet, som et tillegg til BNP, for bedre å måle det som gir livene våre mening. Vi trenger en nasjonal livskvalitetsindeks for Norge, basert på en bred, årlig undersøkelse i befolkningen. Indeksen skal kunne gi myndighetene kunnskap om hvordan politiske tiltak påvirker innbyggernes livskvalitet, og være en navigator i planleggingen av fremtidens samfunn. Vi trenger et større samsvar mellom politikken og det som gjør oss lykkelige.

Livskvalitet er både et personlig og et offentlig ansvar. Stortinget kan ikke vedta at folk skal være

lykkelige. Politikerne kan ikke gi mennesker det gode liv alene. Men politikerne kan gjøre mer for innbyggerne hvis hovedmålet er livskvalitet, enn hvis det er økonomisk vekst alene. Når livskvalitet er målet, og livskvalitet i stor grad handler om å være sammen, kan politikken få nye perspektiver.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen snarest å utvikle et mål for brutto nasjonal livskvalitet som et supplement til brutto nasjonalprodukt.

13. mai 2009